

Process par noziedzīgi iegūtu mantu
Pirmstiesas kriminālprocesā Nr. [redacted]
Lietas arhīva Nr. [redacted]

LĒMUMS

Rīgā 2021. gada 27. augustā

Ekonomisko lietu tiesa,
tiesnese [redacted]
piedaloties procesa virzītājam [redacted] prokuroram [redacted] un ar mantu
saistītās personas [redacted] pilnvarotajiem pārstāvjiem [redacted] un zvērinātam
advokātam [redacted]
slēgtā tiesas sēdē izskatīja materiālus procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pirmstiesas
kriminālprocesā Nr. [redacted].

Aprakstošā daļa

[1] 2021. gada 11. jūnijā Ekonomisko lietu tiesā Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā saņemts Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes 1. nodaļas galvenās inspektora [redacted] lēmums par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtu mantu un materiālu par noziedzīgi iegūtu mantu nodošanu izlemšanai tiesai (turpmāk – Lēmums). Ar Lēmumu no kriminālprocesa Nr. [redacted] izdalīti materiāli par noziedzīgi iegūtu mantu – finanšu līdzekļiem [redacted] euro apmērā, kas atrodas Igaunijas Republikā reģistrētas sabiedrības [redacted] reģistrācijas Nr. [redacted], AS “ [redacted] ” atvērta kontā Nr. [redacted].

Lēmumā norādīts, ka kriminālprocess Nr. [redacted] uzsākts 2019. gada 26. aprīlī pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas par iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, izmantojot [redacted] AS “ [redacted] ” atvērto kontus Nr. [redacted] un Nr. [redacted] laika posmā no 2018. gada 4. oktobra līdz 2019. gada 14. februārim.

[2] Izmeklēšanā konstatēts, ka Igaunijā reģistrētas sabiedrības [redacted] AS “ [redacted] ” atvērta norēķinu kontā Nr. [redacted] 2019. gada 14. februārī no [redacted] klienta – Turcijas Republikā reģistrētas sabiedrības “ [redacted] ”, reģistrācijas Nr. [redacted] (turpmāk – [redacted]) – atvērta norēķinu kontā Nr. [redacted] tika saņemts maksājums [redacted] euro apmērā. Saskaņā ar 2019. gada 12., 14. un 15. februārī [redacted]

[redacted] sniegtajiem paskaidrojumiem bankai AS “[redacted]” minētais maksājums ir komisijas maksa par starpniecību un konsultācijām, ko [redacted] sniedza [redacted] Moldovas Republikas publiskajā neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iepirkumā Nr. [redacted]. Lai arī no [redacted] skaidrojumiem izriet, ka minētie līdzekļi [redacted] kontā saistīti ar sniegto starpniecības pakalpojumu, tie ir apšaubāmi.

[2.1] Kriminālprocesā izmeklēšanas gaitā tika gūta informācija, ka 2018. gada 27. jūnijā [redacted] un [redacted] noslēdza starpniecības līgumu (turpmāk – Starpniecības līgums), ar kuru [redacted] apņēmas pielikt visas pūles, lai atrastu personas, kas būtu ieinteresētas slēgt līgumus ar [redacted] par tās piedāvātajām precēm vai pakalpojumiem. Tādējādi 2018. gada 6. augustā [redacted] izdeva pilnvaru [redacted] valdes loceklim [redacted], pilnvarojot [redacted] vārdā veikt komercdarbību Moldovas Republikā, tai skaitā attiecībās ar Moldovas Republikas Veselības ministriju, arī parakstot un iesniedzot finanšu un tehniskos piedāvājumus. Secīgi [redacted] sagatavoja un iesniedza konkursa piedāvājumu [redacted] vārdā.

2018. gada 21. septembrī Moldovas Republikas Veselības ministrija sagatavoja paziņojumu par konkursa Nr. [redacted] uzvarētāju, norādot, ka no [redacted] tiks iepirktas [redacted] neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnas par kopējo summu [redacted] euro, no kurām [redacted] automašīnas paredzētas Moldovas Republikas Nacionālajam primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centram, bet viena – Moldovas Republikas Mātes un bērna institūtam.

Nemot vērā minēto, 2018. gada 4. oktobrī tika noslēgti divi trīspusējie līgumi. Viens starp [redacted] kā pārdevēju, Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centru kā saņēmēju un Moldovas Republikas Centralizēto veselības aprūpes publisko iepirkumu centru kā maksātāju par [redacted] neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi, un otrs starp DAS Ambulans kā pārdevēju, Mātes un bērna institūtu kā saņēmēju un Moldovas Republikas Centralizēto veselības aprūpes publisko iepirkumu centru kā maksātāju par 1 neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi.

2018. gada 11. oktobrī [redacted] noslēdza pakalpojumu un komisijas līgumu (turpmāk – Pakalpojumu līgums) ar [redacted] saskaņā ar kuru tika noteikts [redacted] pienākums maksāt [redacted] euro par katru neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu, ko Moldovas Republikas Veselības ministrija iegādājās konkursa rezultātā, t.i., par kopējo summu [redacted] euro par [redacted] automašīnām.

2018. gada 31. oktobrī [redacted] izrakstīja [redacted] rēķinus Veselības ministrijai, kur katrā rēķinā tika iekļautas divas pārdodamās neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnas, norādot šasijas numurus.

2018. gada 13. decembrī Veselības ministrija veica daļēju samaksu [redacted] par automašīnām [redacted] euro, pārskaitījumus veicot četros maksājumos pa [redacted] euro katrā, savukārt 2019. gada 29. janvārī veica papildus maksājumus, divos maksājumos pārskaitot [redacted] euro.

Pēc darījuma lielākās daļas veiksmīgas īstenošanas [redacted] 2019. gada 21. janvārī izrakstīja rēķinu [redacted] par [redacted] euro, kā to paredzēja Pakalpojumu līgums. Rēķinā kā samaksas saņemšanas konts tika norādīts Klienta norēķinu konts AS “[redacted]”. [redacted] kā Latvijas nerezidents nebija informēts par bankas zīmola maiņu, tāpēc klienta konts rēķina izrakstīšanas brīdī atradās AS “[redacted]”. Neatkarīgi no bankas

nosaukuma maiņas, konts bija aktīvs. Attiecīgi [redacted] 2019. gada 13. februārī veica naudas līdzekļu [redacted] euro pārskaitījumu [redacted].

[2.2] Analizējot iesniegtos pamatojošos dokumentus un [redacted] paskaidrojumus, konstatētas vairākas pretrunas un aizdomīgi fakti:

- darījuma pamatošanai AS “[redacted]” iesniegta [redacted] 2018. gada 6. augusta izsniegtās pilnvaras kopija, saskaņā ar kuru [redacted] pilnvarots minētās sabiedrības vārdā parakstīt dokumentus saistībā ar iepirkumu Nr. [redacted] un veikt citas pilnvarā minētās darbības;
- 2018. gada 4. oktobrī noslēgtajos līgumos starp [redacted] kā pārdevēju, Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centru kā saņēmēju un Moldovas Republikas Centralizēto veselības aprūpes publisko iepirkumu centru kā maksātāju par [redacted] neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi, un starp [redacted] kā pārdevēju, Mātes un bērna institūtu kā saņēmēju un Moldovas Republikas Centralizēto veselības aprūpes publisko iepirkumu centru kā maksātāju par 1 neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi kā DAS Ambulans pārstāvis norādīts [redacted]), taču līgumu parakstījis [redacted]. Šajos līgumos nav atsauces uz [redacted] izsniegtu pilnvaru;
- 2018. gada 4. oktobrī noslēgtajos līgumos par neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi norādīts [redacted] reģistrācijas Nr. [redacted], savukārt zīmogā norādīts reģistrācijas Nr. [redacted];
- 2019. gada 12. februārī AS “[redacted]” sniegtajā paskaidrojumā [redacted] norādīja, ka viņam bija uzdevums atrast neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu ražotāju, kas varētu īsā laika posmā un par pieņemamu cenu piegādāt automašīnas Moldovas Republikai. Tādēļ [redacted] vērsās Rumānijas-Turcijas Tridzniecības un rūpniecības palātā, kur viņam tika ieteikta Turcijas Republikā reģistrētā sabiedrība [redacted]. Secīgi, starp [redacted] un [redacted] tika noslēgts līgums un [redacted] kļuva par sabiedrības pārstāvi un starpnieku starp Moldovas Republikas Veselības ministriju un [redacted], kas ir automašīnu ražotājs un sniedz privātus neatliekamās medicīniskās palīdzības pakalpojumus Turcijas Republikā. [redacted] norādīja, ka viņš ir organizējis darba grupu iepirkumam nepieciešamo dokumentu sagatavošanai, iesniedzis dokumentus, parakstījis trīspusējos līgumus, saņēmis un nodevis automašīnas Veselības ministrijai, kā arī esot atbildīgs par garantijas periodu;
- arī automašīnu pieņemšanas-nodošanas akta kopijā kā [redacted] pārstāvis norādīts [redacted]. Lai arī no [redacted] 2019. gada 12. februārī sniegtā paskaidrojuma bankai izriet, ka pakalpojumu sniedzis viņš personīgi, kā darījumu pamatojošais dokuments iesniegts 2018. gada 11. oktobrī starp [redacted] un [redacted] noslēgtais Pakalpojumu līgums. Pakalpojumu līgumā norādīts, ka komisijas maksa tiks pārskaitīta uzņēmumam [redacted] pēc tam, kad [redacted] būs saņēmis maksu par neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnām [redacted] euro apmērā. Minētajam darījumam ir izsniegta [redacted] 2018. gada 4. oktobra garantijas vēstule [redacted] euro apmērā.

Ņemot vērā, ka gandrīz visos dokumentos, kas saistīti ar [redacted] neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iepirkumu Moldovas Republikā, starpniecības

pakalpojumus sniedzis [redacted] pats personīgi, nav saprotama [redacted] iesaiste darījumā.

[2.3] Pirmstiesas izmeklēšanas gaitā starptautiskās sadarbības ietvaros tika iegūta informācija no Moldovas Republikas prokuratūras, ka 2018. gada 5. jūlijā Moldovas Republikā tika pieņemts lēmums par krimināllietas Nr. [redacted] uzsākšanu pēc Moldovas Republikas Kriminālkodeksa 327. panta otrās daļas “b” apakšpunkta par ļaunprātīga dienesta stāvokļa izmantošanu mantkārīgās interesēs, savās vai trešo personu interesēs, t.i., 2017. gada 27. decembrī starp Moldovas Republikas Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centru un sabiedrību [redacted] tika noslēgts produkcijas iegādes līgums Nr. [redacted] par [redacted] neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi par kopējo summu [redacted] Moldovas lejām, kas pēc Latvijas Republikas kredītiestādes valūtas kursa ir aptuveni [redacted] euro. Minētajā līgumā tika noteikts, ka produkcijas iegāde tiks veikta 120 dienu laikā pēc līguma apstiprināšanas. Vēlāk tika noskaidrots, ka katras [redacted] piegādātās neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnas faktiskā vērtība bija daudz zemāka, tādējādi Moldovas Republikas Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centrs valsts iepirkuma ietvaros ar savu darbību, rīkojoties [redacted] interesēs, izslēdzot citus dalībniekus ir ļāvusi šai sabiedrībai gūt nepamatotu peļņu, kaitējot Moldovas Republikas Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centra interesēm kopsumma [redacted] Moldovas leju apmērā, kas pēc Latvijas Republikas kredītiestādes valūtas kursa ir aptuveni [redacted] euro.

Papildus tam, tika iegūta informācija, ka 2019. gada 17. septembrī Moldovas Republikā tika ierosināta krimināllieta Nr. [redacted] pēc noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm, kas paredzēts Moldovas Republikas Kriminālkodeksa 243. panta trešās daļas “b” apakšpunktā par naudas *atmazgāšanu* sevišķi lielos apmēros. Proti, 2018. gada 4. oktobrī valsts iepirkuma rezultātā starp [redacted], Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centru un Mātes un bērna institūtu tika noslēgts līgums Nr. [redacted] par [redacted] “B” tipa neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi par kopējo summu [redacted] euro. Produkcijas pieņemšanas – nodošanas aktu parakstīja [redacted] kas bija [redacted] pārstāvis. Saskaņā ar informāciju, kas tika saņemta no Latvijas Republikas Finanšu izlūkošanas dienesta (turpmāk – FID), no Turcijas Republikā reģistrētas sabiedrības [redacted] konta sabiedrības [redacted] kontā tika saņemti naudas līdzekļi [redacted] euro, ar maksājuma mērķi norādīto informāciju “maksājums par starpniecības pakalpojumiem ambulances automašīnu pārdošanas – iegādes darījumā saskaņā ar valsts iepirkumu līgumu Nr. [redacted]”. Sakarā ar minēto Moldovas Republikas korupcijas apkarošanas prokuratūra saskatīja, ka tiek veikta minētās produkcijas nodošana, ko veica persona, kas zināja, vai kurai bija jāzina, ka tie ir nelikumīgi ienākumi, un kuras rīkojās ar mērķi slēpt līdzekļu nelikumīgo izcelsmi, vai palīdzēt kādai personai, kas ir iesaistīta pamata nozieguma izdarīšanā, lai izvairītos no šīs darbības juridiskajām sekām un slēptu mantas vai tiesību uz to raksturu, izcelsmi, izmantošanu, nodošanu, pārvietošanu, ko veic persona, kura zināja vai kurai bija jāzina, ka tie ir nelikumīgi ienākumi.

2019. gada 17. septembrī Moldovas Republikas korupcijas apkarošanas prokuratūra, izskatot krimināllietas Nr. [redacted] un Nr. [redacted] materiālus, konstatēja, ka minētos noziegumus, pamatojoties uz izmeklēšanas gaitā iegūtiem pierādījumiem, veica vienas un tās pašas personas aptuveni vienā un tajā pašā laika posmā, izmantojot tādas pašas noziegumu

veikšanas metodes un tehnikas. Tāpēc tika pieņemts lēmums apvienot krimināllietas vienā, piešķirot tai vienotu numuru Nr. [REDACTED].

2020. gada 20. februārī krimināllietā Nr. [REDACTED] tika atzīts par aizdomās turēto, saistībā ar [REDACTED] interešu pārstāvību, līgumu par [REDACTED] neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi par kopējo summu [REDACTED] euro noslēgšanu, ar mērķi slēpt nelikumīgus ienākumus ar [REDACTED] starpniecību.

Ņemot vērā, ka [REDACTED] aizdomās turamā statusa termiņš beidzās 2020. gada 18. jūlijā, Moldovas Republikas prokuratūra pieņēma lēmumu par aizdomās turamā [REDACTED] izslēgšanu no izmeklēšanas krimināllietā Nr. [REDACTED]. Krimināllietas Nr. [REDACTED] izmeklēšana Moldovas Republikas prokuratūrā tiek turpināta, pēc noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm, kas paredzēts Moldovas Republikas Kriminālkodeksa 327. panta otrās daļas "b¹" punktā norādīto par varas vai dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas izdarītas savtīgās, citas vai trešās personas interesēs un pēc Moldovas Republikas Kriminālkodeksa 243. panta trešās daļas "b" punktā norādīto par naudas atmazgāšanu lielos apmēros.

[3] Izmeklēšanā noskaidrots, ka kopš 2017. gada 4. jūlija dalībnieks un patiesā labuma guvējs, bet kopš 2017. gada 5. jūlija [REDACTED] vienīgais valdes loceklis ir Rumānijas pilsonis [REDACTED]), dzimis [REDACTED] Moldovas Republikā. Sabiedrībai nav biroja un tā neveic aktīvu uzņēmējdarbību Igaunijas Republikā. Saskaņā ar AS "[REDACTED]" kriminālprocesā sniegto informāciju [REDACTED] konts Nr. [REDACTED] tika atvērts 2017. gada 10. augustā. Tiesības rīkoties ar šo kontu tika piešķirtas [REDACTED] Kontam bija pieslēgta internetbanka, paroles un kodu kartes. Sabiedrības sākotnējais bankā deklarētais saimnieciskās darbības veids bija bērnu pārtikas un citu bērnu preču tirdzniecība Rumānijā un Moldovas Republikā.

Starptautiskās sadarbības ietvaros, no Igaunijas Republikas tiesībsargājošajām iestādēm tika saņemta atbilde Nr. [REDACTED], kurā norādīts, ka sabiedrība [REDACTED] reģistrācijas Nr. [REDACTED] pilsētas centra rajons, [REDACTED] ir reģistrēta kā Igaunijas Republikas nodokļu maksātājs, pievienotās vērtības nodokļa reģistrācijas Nr. [REDACTED]. Laika periodā no 2017. gada 1. jūlija līdz 2019. gada septembrim oficiālas algas un dividenžu izmaksas no sabiedrības nav veiktas.

Savukārt par [REDACTED] darījuma partneri [REDACTED] tika noskaidrots, ka tās pamatnodarbošanās ir transporta pakalpojumu nodrošināšana medicīnas un apbedīšanas vajadzībām, kā arī medicīnas transporta jeb neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu ražošana/aprīkošana un secīgi tirdzniecība.

[4] Nolūkā nepieļaut noziedzīgu naudas līdzekļu legalizācijas turpināšanu, FID izdeva rīkojumu Nr. [REDACTED], ar kuru uz 45 kalendārajām dienām tika iesaldēti finanšu līdzekļi AS "[REDACTED]" klienta [REDACTED] tvērtajā kontā Nr. [REDACTED] esošiem finanšu līdzekļiem [REDACTED] euro apmērā.

2019. gada 13. maijā kriminālprocesa ietvaros, tika pieņemts lēmums par aresta uzlikšanu ar kriminālprocesu saistītajai mantai, t. i., AS "[REDACTED]" klienta [REDACTED] atvērtajā kontā Nr. [REDACTED] esošiem finanšu līdzekļiem

[redacted] euro apmērā. Minēto lēmumu 2019. gada 14. maijā apstiprināja Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesneses 2021. gada 8. marta lēmumu pirmstiesas kriminālprocesā Nr. [redacted] par trim mēnešiem, t. i., līdz 2021. gada 14. jūnijam tika pagarināts personas tiesību ierobežošanas termiņš.

[5] Kriminālprocesā Nr. [redacted] radušos mantisko jautājumu savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs, atsaucoties uz Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmo daļu, procesa virzītāja no kriminālprocesā Nr. [redacted] izdalīja materiālus un uzsāka procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Lēmums pamatots ar to, ka, pirmkārt, pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kas atrodas AS [redacted]’ klienta [redacted] atvērtajā kontā Nr. [redacted] [redacted] euro apmērā ir noziedzīgi iegūta, iespējams izdarot noziedzīgus nodarījumus Moldovas Republikā, par ko Moldovas Republikā uzsāktas krimināllietas un notiek izmeklēšana.

Otrkārt, kriminālprocesa nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) objektīvu iemeslu dēļ nav iespējama, ņemot vērā izmeklējamā noziedzīga nodarījuma raksturu un izdarīšanas apstākļus, jo lietas apstākļu izmeklēšana saistīta ar valstu starptautisko sadarbību, un ir nepieciešams nosūtīt tiesiskās palīdzības lūgumu Turcijas Republikas un Moldovas Republikas tiesībsargājošām iestādēm. Turklāt kriminālprocesā atbilstoši Kriminālprocesa likuma 389. pantam jāievēro personu tiesību ierobežošanas termiņš pirmstiesas procesā attiecībā uz arestētajiem finanšu līdzekļiem.

[6] Tiesas sēdē procesa virzītāja norādīja, ka Lēmumu uztur pilnā apmērā. Uzskata, ka pamata kriminālprocesā pirmstiesas izmeklēšanas laikā ir nostiprināts pierādījumu kopums, kas pamato faktu, ka arestētie [redacted] finanšu līdzekļi ir saistīti ar noziedzīgu nodarījumu. Papildus norādīja, ka Moldovas Republikas prokuratūras iesniegtajos dokumentos ir redzama informācija par to, ka [redacted] ir veicis aktīvas pārrunas ar vairākām personām, kas iesaistītas neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iepirkumā. Minētās pārrunas bija par neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iepirkumu, to reālo summu slēpšanu, kā arī līgumu parakstīšanu un datumu pielāgošanu.

Papildus norādīja, ka, apkopojot izmeklēšanā gūtās ziņas, izpētot darījumus un naudas plūsmu, krimināllietā konstatēti netiešie pierādījumi, kas ir faktiski konstatēti apstākļi un finanšu darījumu sakarības, ka kriminālprocesā arestētie līdzekļi ir saistīti ar noziedzīgu nodarījumu un tālāko legalizāciju. Uz to cita starpā norāda šādas pazīmes – iesaistīta ārvalstīs reģistrēta sabiedrība [redacted] un tās konts, lai pārvietotu noziedzīgi iegūtus līdzekļus no sākotnējās izcelsmes vietas ar mērķi attālināt no ieguves avota. Turklāt ar lielu iespējamības pārsvaru Starpniecības līgums ir fiktīvs, t.i., noslēgts skata pēc, radot šķietamību par naudas līdzekļu kustības leģitimitāti. Darījumu apliecinātie dokumenti pēc kredītiestādes AS [redacted] pieprasījuma nav iesniegti tādā apmērā, lai varētu pārliecināties par līdzekļu izcelsmi likumību un darījuma faktisko veikšanu. Kā arī iesniegtajos dokumentos konstatēti vairāki trūkumi, kas norāda uz to, ka iepriekšminētais līgums ir fiktīvs. Turklāt vēlāk slēgtajā Pakalpojumu līgumā nav atsauces uz iepriekš slēgto Starpniecības līgumu, kā arī ar mantu saistītās personas pārstāvju iesniegto dokumentu kopijas atšķiras no Moldovas Republikas tiesībsargājošo iestāžu iesniegto dokumentu kopijām. Tāpēc procesa virzītāja

lūdza ar tiesas lēmumu atzīt [redacted] arestētos naudas līdzekļus par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēt un ieskaitīt tos valsts budžetā.

Papildus paskaidroja, ka kriminālprocesa izmeklēšanu vēl nav iespējams pabeigt, jo tā ir saistīta ar valstu starptautisko sadarbību, ir nepieciešams nosūtīt atkārtotu tiesiskās palīdzības lūgumu Moldovas Republikai un Turcijas Republikai, kā arī nopratināt visas iesaistītās personas.

[7] Procesu uzraugošais prokurors tiesas sēdē norādīja, ka līdz šim ir iegūti apjomīgi pierādījumi par mantas visticamāk noziedzīgu izcelsmi, un ar mantu saistītās personas pārstāvju iesniegtie materiāli faktiski papildina un kopsakarībā apstiprina izteikto pieņēmumu par mantas noziedzīgo izcelsmi.

Prokurors vērsa uzmanību, ka Sadarbības līgums noslēgts vēl pirms oficiālā iepirkuma izsludināšanas, tādējādi gan [redacted], gan [redacted] gan [redacted] bija zināmas detaļas par iepirkumu, jo minētajā līgumā tika atrunāts konkrēts atlīdzības apmērs par vienu iepērkamās automašīnas vienību, tostarp jau bija atrunāta valsts iestāde, kas segs izdevumus. Tādējādi šis fakts, kopsakarā ar mantu saistītās personas pārstāvju paskaidrojumiem norāda par iespējamām personu vienošanām, kuras nevar tieši secināt no iesniegtajiem dokumentiem un kriminālprocesa iegūtajām ziņām. Kā arī vērsa uzmanību uz dažādām dokumentācijas nepilnībām un aizdomīgām nesakritībām, piemēram, par attiecīgo pamatojošo dokumentu parakstīšanas vietu, laiku kā arī personām, kas dokumentus parakstījušas.

Papildus tam, aicināja tiesu pievērst uzmanību Moldovas Republikas tiesībsargājošo iestāžu sniegtajām ziņām par personu sarunām, starp [redacted] un iepirkumu pārstāvi, kas ietvēra pārrunas par dokumentu parakstīšanu, naudas līdzekļu saņemšanu. Prokurora ieskatā, šis ir vēl viens pierādījums, kas savstarpējā kopsakarā pierāda, ka iesniegtie dokumenti neatbilst faktisko notikumu gaitai, norāda uz iespējamām savstarpējām vienošanām.

Turklāt prokurors norādīja, ka ar mantu saistītās personas pārstāvju iesniegtais dokumentu kopums nesniedz ziņas par notikumu patieso faktisko gaitu, tādējādi tas apstiprina Lēmumā izteikto pieņēmumu par to, ka [redacted] arestētajiem naudas līdzekļiem visticamāk ir noziedzīga izcelsme. Līgumi slēgti fiktīvi, iespējams, lai saņemtu ārvalstu korupcijas rezultātā vai mākslīga sadārdzinājuma krāpniecības ceļā iegūtus līdzekļus šajā iepirkumā. Līdz ar to, prokurors lūdza tiesu apmierināt procesa virzītājas izteikto lūgumu atzīt minētos naudas līdzekļus par noziedzīgi iegūtiem un apmierināt procesa virzītājas izteikto lūgumu.

[8] Ar mantu saistītās personas pārstāvis [redacted] tiesas sēdē paskaidroja, ka vēlējās Moldovas Republikā importēt kvalitatīvu bērnu pārtiku. Tā kā viņš vēlējās importēt tieši "[redacted]" bērnu pārtiku, tādējādi sazinājās ar oficiālo pārstāvi, kas piedāvāja to pārdot tikai Baltijas valstīs reģistrētai sabiedrībai. Iepazīstoties ar nodokļu sistēmu, lēma par labu Igaunijas Republikai, kur iegādājās [redacted]. Pēc [redacted] iegādes nekavējoties devās uz banku Igaunijā, kur vēlējās atvērt norēķinu kontu. Taču saņēma atteikumu, jo nav Igaunijas Republikas rezidents. Personas, kas nodarbojās ar [redacted] pārreģistrēšanu, ieteica atvērt bankas kontu AS "[redacted]" pārstāvniecībā Igaunijā, kur tas arī izdevās. Pēc konta atvēršanas uzsāka uzņēmējdarbību.

[redacted] paskaidroja, ka 2017. gada beigās konstatēja, ka Moldovas Republikas neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnas ir kritiskā stāvoklī, kā arī uzzināja, ka drīz tiks organizēti to valsts iepirkumi. [redacted] radās ideja iesaistīties, tādējādi sekoja līdzīgiem iepirkumiem un sāka meklēt neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu ražotājus. Dažādu tikšanos rezultātā iepazinās ar [redacted] pārstāvi [redacted] kuram piedāvāja piedalīties iepirkumos, kā arī sameklēja automašīnu medicīniskā aprīkojuma piegādātājus. Tā kā iepirkumos bija svarīgi, lai pārstāvis ir no Moldovas, piedāvāja darboties kā starpnieks.

Papildus tam, paskaidroja, ka izmeklēšanā konstatētās nesakritības līgumos saistītas ar to, ka līgumi tika slēgti steigā, tos nevarēja parakstīt pats [redacted] pārstāvis [redacted] [redacted] tādējādi [redacted] izdeva pilnvaru [redacted], kurš faktiski arī iesniedza visus iepirkuma dokumentus. [redacted] norādīja, ka AS “[redacted]” iesniedza pilnīgi visus pieprasītos dokumentus, kā arī proaktīvi sazinājās par bankas darbinieku ar mērķi noskaidrot, vai nav nepieciešams iesniegt vēl kādus papildus dokumentus. Tā kā AS “[redacted]” darbinieks norādīja, ka ar iesniegtajiem dokumentiem ir pietiekami, papildus dokumentus nesniedza.

Ar mantu saistītās personas pārstāvis [redacted] papildus paskaidroja, ka starpniecības pakalpojums sniedza pats personīgi, bet tā kā neviena sabiedrība, t. sk. [redacted] [redacted] nevēlējās veikt darījumus ar fiziskām personām, kā arī tā kā [redacted] ir viņa sabiedrība, darījumos tika iesaistīta [redacted]

[9] Ar mantu saistītās personas pārstāvis, zvērināts advokāts [redacted] tiesas sēdē norādīja, ka uztur iepriekš sniegtos rakstveida paskaidrojumus, kā arī papildus uzsvēra, ka nav pamata uzskatīt, ka darījumi ir bijuši fiktīvi. Pierādījumu kopums ļauj izsekot darījumu gaitai un pierādījumi ir saskanīgi. Uzsvēra, ka Lēmums nav balstīts uz pienācīgu izmeklēšanu. Pēc kriminālprocesa uzsākšanas nav veiktas pienācīgas izmeklēšanas darbības, ir konstatējama novilcināšana. Lietā nav nevienas liecības, par ar mantu saistītās personas pārstāvis [redacted] nav nopratināts.

Papildus vērsa tiesas uzmanību uz materiāltiesisko pamatu, ar kuru tiek lūgts atzīt arestētās mantas noziedzīgo izcelsmi, t. i., nav norādīts konkrēts noziedzīgs nodarījums, kas būtu konstatēts ar spēkā stājušos nolēmumu krimināllietā Latvijas Republikā vai ārvalstīs, tāpēc tiesai nav pamata atzīt mantu par noziedzīgi iegūtu. Turklāt ar mantu saistītās personas pārstāvju iesniegtie dokumenti un liecības apliecina darījumu leģitimitāti. Attiecīgi, ņemot vērā visu apstākļu kopumu, ar mantu saistītās personas pārstāvis, zvērināts advokāts [redacted] lūdza tiesu izbeigt šo procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Motīvu daļa

[10] Ar mantu saistītās personas pilnvarotais pārstāvis, zvērināts advokāts [redacted] procesā par noziedzīgi iegūtu mantu iesniedza lūgumu apturēt tiesvedību un tiesai vērsties ar pieteikumu Satversmes tiesā par Krimināllikuma 70.¹¹ panta otrās un ceturtās daļas, kā arī Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās un septītās daļas, 125. panta trešās daļas, 358. panta pirmās daļas un 626. panta pirmās daļas neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam, kā arī 105. panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam, ciktāl šīs

tiesību normas paredz iespēju mantu atzīt par noziedzīgi iegūtu un secīgi konfiscēt, ja persona nevar pierādīt šīs mantas likumīgo izcelsmi.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punktam, tiesai, izskatot krimināllietu, ir tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu par normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem). Kriminālprocesa likuma 478. panta pirmā daļa paredz, ka gadījumā, ja tiesa uzskata, ka tiesību norma, kas piemērota konkrētajā krimināllietā, neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai, tā iesniedz pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā, vienlaikus apturot tiesvedību krimināllietā līdz stājas spēkā Satversmes tiesas nolēmums. Tātad tās ir tiesas tiesības novērtēt, vai pastāv lietā piemērojamās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai, un pieņemt lēmumu par pieteikuma iesniegšanu Satversmes tiesai.

Ar pieteikumu Satversmes tiesā tiesa var vērsties tikai saistībā ar konkrētu izskatāmo krimināllietu, proti, ja tiesību norma ir piemērojama attiecīgajā lietā, un, ja tiesa uzskata, ka šī norma neatbilst augstāka spēka tiesību normai. Izskatāmajā lietā šie priekšnoteikumi pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā nav konstatējami.

Pirmkārt, izskatāmajā lietā nav piemērojama Krimināllikuma 70.¹¹ panta otrā daļa, kas paredz prezumpciju, ka manta, kas nav samērīga ar personas likumīgiem ienākumiem, ja persona nepierāda šīs mantas likumīgu izcelsmi, atzīstama par noziedzīgi iegūtu. Šajā normā ietvertā prezumpcija par mantas noziedzīgo izcelsmi ir saistīta ar personas izdarīto noziegumu, tāpēc, lai piemērotu prezumpciju, ir jākonstatē, ka persona ir izdarījusi noziegumu, kas pēc sava rakstura ir vērsts uz materiāla vai citāda labuma gūšanu (*Stukāns J. Prezumētā noziedzīgi iegūtā manta un procesa par noziedzīgi iegūtu mantu piemērošana. Jurista Vārds, Nr. 22 (1132), 02.06.2020., 19.-23. lpp.*). Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiesa nevērtē personas vainu, tāpēc minēto prezumpciju šajā procesā nevar piemērot. Jāatzīmē arī, ka procesa virzītāja Lēmumu nav pamatojusi ar Krimināllikuma 70.¹¹ panta otro daļu.

Otrkārt, izvērtējot Krimināllikuma 70.¹¹ panta ceturto daļu, Kriminālprocesa likuma 124. panta sesto un septīto daļu, 125. panta trešo daļu, 358. panta pirmo daļu un 626. panta pirmo daļu, tiesa pirmšķietami nekonstatē šo normu neatbilstību Satversmes 92. vai 105. pantam. Krimināllikuma 70.¹¹ panta ceturto daļu un Kriminālprocesa likuma 358. panta pirmo daļu un 626. panta pirmo daļu paredz iespēju pirms pirmstiesas izmeklēšanas pabeigšanas izdalīt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un likumā noteiktu priekšnoteikumu pastāvēšanas gadījumā veikt noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju. Kriminālprocesa likuma 59. nodaļā regulētais process par noziedzīgi iegūtu mantu nav formāls un tas neparedz mantas patvaļīgu konfiskāciju. Šajā procesā tiesa izvērtē gan procesa virzītāja, gan ar mantu saistītās personas sniegtos paskaidrojumus un pierādījumus un izlemj Kriminālprocesa likuma 630. pantā noteiktos jautājumus.

Lai arī Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā un 125. panta trešajā daļā ir paredzēts samazināts pierādīšanas standarts "iespējamības pārsvars", tas pirmšķietami ir samērīgs, jo attiecas tikai un vienīgi uz mantas, kuru procesa virzītājs uzskata par noziedzīgi iegūtu, izcelsmes pierādīšanu. Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu netiek vērtēta personas vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet gan tikai tas, vai manta atzīstama par noziedzīgi iegūtu. Šā procesa ietvaros tiesa neskata visu krimināllietu pēc būtības, bet pēc iesniegtajiem pierādījumiem vērtē tikai konkrēti norādītās mantas izcelsmi, un, ja tā tiek atzīta par noziedzīgu, lemj par turpmāko rīcību ar to.

[11] Tiesa, iepazīsies ar izdalītajiem materiāliem procesā par noziedzīgi iegūtu mantu un ar mantu saistītās personas pārstāvju procesā par noziedzīgi iegūtu mantu papildus iesniegtajiem pierādījumiem, tiesas sēdē noklausoties procesa virzītājas, prokurora un ar mantu saistītās personas pārstāvju viedokli, atzīst, ka Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes 1. nodaļas galvenās inspektora [redacted] lūgums par arestētās mantas – naudas līdzekļu [redacted] euro apmērā, kas atrodas Igaunijas Republikā reģistrētas sabiedrības [redacted], reģistrācijas Nr. [redacted], bankas kontā Nr. [redacted], AS [redacted] – atzīšanu par noziedzīgi iegūtiem, konfiskāciju un ieskaitīšanu valsts budžetā nav pamatots un process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

[12] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajai daļai izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu pirmstiesas kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs ir tiesīgs izdalīt no krimināllietas materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu un uzsākt procesu, ja pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu un objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā nav iespējama, vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

Tiesai, izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 630. panta pirmo daļu ir jāizlemj, vai manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs, vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu, un rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā, tiesa nevērtē pierādījumus par personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nelemj par to, vai persona ir izdarījusi kriminālprocesā izmeklēto noziedzīgo nodarījumu, bet tiesai ir jāizlemj, vai ir noticis noziedzīgs nodarījums un vai arestētā manta personas īpašumā vai valdījumā ir nonākusi šā noziedzīgā nodarījuma rezultātā.

Lai Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā atzītu, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, tiesai jāpārlicinās, vai procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietā izdalītie pierādījumi izslēdz visas saprātīgas šaubas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis legāla izcelsme.

[13] Kriminālprocess Nr. [redacted] uzsākts par iespējamu Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā noteiktā noziedzīgā nodarījuma – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas lielā apmērā – izdarīšanu, saistībā ar naudas līdzekļu [redacted] euro apmērā saņemšanu [redacted] bankas kontā AS “ [redacted] ” no [redacted] saistībā ar iepirkuma konkursu par ātrās palīdzības automašīnu piegādi Moldovas Republikā.

Procesa virzītāja Lēmumā izdarījusi secinājumus, ka [redacted] bankas kontā arestētie naudas līdzekļi [redacted] apmērā saņemti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas ceļā. Proti, šie naudas līdzekļi esot iegūti Moldovas Republikā noziedzīgu darbību rezultātā, ātrās palīdzības automašīnu publiskā iepirkumā iegūstot tiesības piegādāt automašīnas ar neatbilstoši lielu uzcenojumu. Šo nepamatoti lielo uzcenojumu (vai daļu no tā) no [redacted] saņēmusi [redacted].

[14] Noziedzīgais nodarījums, ar kuru tiek saistīta arestētās mantas izcelsme un kura izdarīšana (objektīvā puse) ārpus sapratīgām šaubām tiesai ir jākonstatē, ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija lielā apmērā, par ko atbildība ir paredzēta Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā. Darbības, kuras raksturo Krimināllikuma 195. pantā paredzētos noziedzīgos nodarījumus, ir noteiktas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5. panta pirmajā daļā. Procesa virzītāja Lēmumā norādījusi, ka konstatējamas minētā likuma 5. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētās darbības – noziedzīgi iegūtu līdzekļu pārvēršana citās vērtības, to atrašanās vietas vai piederības mainīšana, apzinoties, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, un, ja šīs darbības veiktas nolūkā slēpt vai maskēt līdzekļu noziedzīgo izcelsmi vai palīdzēt citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības.

Izskatāmajā lietā ir konstatējama arestēto naudas līdzekļu piederības mainīšana, [redacted] pārskaitot naudas līdzekļus [redacted]. Atbilstoši prokurora precizētajam tiesas sēdē, tās ir tās darbības, kas veido Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi.

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izdarīšanas konstatēšanai nav pietiekami tikai konstatēt noteiktu darbību (piemēram, naudas līdzekļu piederības maiņu). Naudas līdzekļu pārskaitījums pats par sevi nav noziedzīga rīcība, un ir svarīgs konteksts, kādā attiecīgais maksājums ir noticis. Šo kontekstu veido attiecīgā maksājuma pamatojums, iesaistīto personu (t. sk. to saimnieciskās darbības) raksturojums. Nozīmīgs ir arī jautājums par pārskaitīto naudas līdzekļu izcelsmi, jo Krimināllikuma 195. pantā paredzēto noziedzīgo darbību var veikt tikai ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, kas ir attiecīgā noziedzīgā nodarījuma sastāva priekšmets (*Krastiņš U., Liholaja V., Hamkova D. Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa (XVIII-XXV nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019, 124. lpp.*).

Galvenie apstākļi, ar kuriem procesa virzītāja pamato Lēmumu, ir saistīti ar konstatējumu, ka [redacted] piemīt čaulas veidojuma pazīmes, [redacted] un [redacted] noslēgtais 2018. gada 11. oktobra līgums ir fiktīvs (par nenotikušiem pakalpojumiem), kā arī [redacted] kontā saņemtie naudas līdzekļi ir iegūti Moldovas Republikā izdarītu koruptīvu noziedzīgu darbību rezultātā.

[14.1] Procesa virzītāja Lēmumā ir norādījusi uz vairākām čaulas veidojuma pazīmēm, kas piemīt [redacted] reģistrēta Igaunijas Republikā, bankas konts atvērts Latvijas Republikā, bet saimnieciskā darbība netiek īstenota nevienā no šīm valstīm, bet gan Moldovas Republikā, [redacted] nav konstatēta materiāli tehniskā bāze deklarētās saimnieciskās darbības īstenošanai (t. sk. nav darbinieku), saņemtie maksājumi neatbilst deklarētajam saimnieciskās darbības veidam, [redacted] kontos nav konstatēti darījumi, kas raksturīgi saimnieciskajai darbībai (maksājumi par telpām, darbinieku algām, par transportu) un ir veikti tikai maksājumi par grāmatvedības pakalpojumiem un banku komisiju maksājumi, saņemto maksājumu pamatojums ir rēķini vai pavadzīmes, [redacted] noslēgtie līgumi ar [redacted] ir tipveida ar vispārīgu līguma priekšmetu, bez noregulēta piegādes veida, kārtības un termiņiem. Turklāt procesa virzītāja izteikusi aizdomas, ka šie līgumi ir fiktīvi un sagatavoti, lai kredītiestādē pamatotu maksājumu veikšanu.

Ar mantu saistītās personas pārstāvji neapstrīd izmeklēšanā konstatēto, ka [redacted] nav darbinieku, materiāli tehniskās bāzes deklarētās saimnieciskās darbības īstenošanai,

bankas kontos nav konstatējami maksājumi par telpām, darbinieku algām u. c., bet ir veikti maksājumi par grāmatvedības pakalpojumiem un banku komisiju maksājumi. Taču gan tiesas sēdē, gan tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos ar mantu saistītās personas pārstāvji sniedza paskaidrojumus par veidu, kādā [redacted] un [redacted] stenoja saimniecisko darbību – starpniecības pakalpojumu sniegšanu. Tostarp skaidrots, kādi bija apsvērumi saimniecisko darbību īstenot caur Igaunijas Republikā reģistrētu kapitālsabiedrību.

[redacted] pārstāvji arī kriminālprocesa Nr. [redacted] ietvaros ir snieguši papildus pierādījumus, lai apliecinātu bērnu pārtikas piegādes – iesniegtas vairākas bērnu pārtikas preču pavadzīmes (6. sēj. 79.-92. lp.), kas apliecina preču kustību, kā arī SIA “[redacted]” tirdzniecības vadītājas [redacted] paskaidrojumi (6. sēj. 101. lp.). Ar mantu saistītās personas pārstāvji bija gatavi iesniegt tiesai vēl arī citus pierādījumus par bērnu pārtikas preču piegādēm un [redacted] saimniecisko darbību, bet izvēlējās neveikt šo dokumentu tulkošanu, tādējādi tiesa tos nepieņēma.

Ar mantu saistītās personas pārstāvju sniegtie paskaidrojumi un pierādījumi tiesai rada objektīvas šaubas par to, ka [redacted] ir bijis čaulas veidojums, kas būtu izveidots noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vajadzībām.

[14.2] Procesa virzītāja Lēmumā ir norādījusi, ka ar lielu iespējamības pārsvaru [redacted] un [redacted] 2018. gada 11. oktobra pakalpojumu un komisijas līgums ir fiktīvs, noslēgts skata pēc, radot šķietamību par naudas līdzekļu kustības leģitimitāti. Minētais secinājums ir pamatots ar to, ka minētajā līgumā nav atsaucis uz iepriekš slēgtajiem līgumiem, [redacted] iesniegto dokumentu kopijas atšķiras no Moldovas Republikas tiesībsargājošo iestāžu iesniegtajām dokumentu kopijām, pieņemšanas-nodošanas aktos nav norādīti to datumi, kā arī konstatētas citas neatbilstības un nesakritības, [redacted] un [redacted] līguma parakstīšanas dienā [redacted] neatradās Tallinā, kas norādīta kā līguma sastādīšanas diena, kā arī [redacted] neatradās Turcijā 2018. gada 27. jūnijā, kad noslēgts līgums starp [redacted] un [redacted], un 2018. gada 6. augustā, kad viņam tikusi izsniegta [redacted] pilnvara.

Tiesa vispirms vērš uzmanību, ka Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā noteiktais pazeminātais pierādīšanas standarts attiecas tikai uz mantas noziedzīgo izcelsmi, nevis uz noziedzīga nodarījuma sastāvu veidojošajām darbībām. Fiktīvu līgumu sastādīšana, lai kredītiestādē pamatotu naudas līdzekļu kustību, ir vērsta uz naudas līdzekļu izcelsmes slēpšanu vai maskēšanu. Tāpēc šīm darbībām kā uz noziedzīga nodarījuma objektīvo pusi ir piemērojams Kriminālprocesa likuma 124. panta piektajā daļā nostiprinātais pierādīšanas standarts ārpus saprātīgām šaubām.

Ar mantu saistītās personas pārstāvji rakstveida paskaidrojumos un tiesas sēdē ir skaidrojuši, kādas darbības [redacted] veicis kā starpnieks, lai nodrošinātu [redacted] dalību publiskajā iepirkumā Nr. [redacted]. Ar mantu saistītās personas pārstāvis iesniedzis arī pierādījumus, kas norāda uz viņa iesaisti šajā darījumā – tiesai, tiesas sēdē uzrādot [redacted] viedierīcē saglabātos failus, iesniegti fotoattēli un videoieraksti ar [redacted] un Moldovas Republikas amatpersonām, kas bija iesaistītas attiecīgajā iepirkuma procedūrā. Arī procesa virzītājas iesniegtajos lietas materiālos atrodami pierādījumi, kas norāda uz [redacted] iesaisti publiskā iepirkuma līguma izpildes īstenošanā (t.sk. telefonsarunu atšifrējumi (*tulkojums 3. sēj. 224.-252. lp.*)), preču nodošanas-pieņemšanas aktu parakstīšana no [redacted] puses [redacted] vārdā (*tulkojums 3. sēj. 182.-183. lp.*). Tiesas ieskatā minētie apstākļi norāda uz [redacted] aktīvu iesaisti un darbību, lai

sagatavotu un iesniegtu piedāvājumu publiskajā iepirkumā Nr. [REDACTED], pēc iepirkuma konkursa uzvarēšanas noslēgtu neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu piegādes līgumu un nodrošinātu tā izpildi. Šādos apstākļos nevar apgalvot, ka [REDACTED] vai [REDACTED] un [REDACTED] starpā nepastāvēja nekādas tiesiskās attiecības un 2018. gada 11. oktobra Pakalpojumu līgums ir fiktīvs.

Procesa virzītājas konstatētais par līgumu noslēgšanas vietu nesakrītību ar to parakstīšanas vietu un parakstīšanas datumu nesakrītību ar dokumentu sastādīšanas vai izsniegšanas datumu tiesas ieskatā nav pietiekams apstākļi, lai atzītu, ka pušu starpā attiecīgās vienošanās nav panāktas un noslēgtas, jo īpaši tad, ja konstatējama attiecīgajā vienošanās paredzēto saistību pildīšana. Tiesiska darījuma spēkā esamībai primāri ir svarīga pušu griba uzņemties noteiktas saistības, nevis kad un kur parakstīts attiecīgo darījumu apliecinošs dokuments, ja vien puses pašas šim apstāklim nepiešķir būtisku nozīmi. Arī prokurora norādītais tiesas sēdē, ka pirms piedāvājuma iesniegšanas Moldovas Republikas publiskajā iepirkumā [REDACTED] un [REDACTED] jau noteikušas konkrētu piegādājamās preces cenu un atlīdzību par starpniecību, tiesas ieskatā nav neparasti vai netipiski, jo piegādātājs ir tas, kurš izvēlas un nosaka cenu, par ko precī attiecīgajā iepirkuma konkursā piedāvās. Konkrēta cena tiek norādīta iepirkuma procedūrā iesniegtajā pieteikumā, pirms vispār ir zināmi iepirkuma konkursa rezultāti un noslēgts līgums ar konkrētu piegādātāju.

[14.3] Arestēto naudas līdzekļu izcelsmi procesa virzītāja saistījusi ar Moldovas Republikā iespējamām notikušām koruptīvām darbībām publiskajā iepirkumā Nr. [REDACTED] proti, ka [REDACTED] ieguvusi tiesības piegādāt ātrās palīdzības automašīnas ar nepamatoti lielu uzcelojumu, kas ticis pārskaitīts [REDACTED]. Procesa virzītāja Lēmumā sniegusi informāciju par Moldovas Republikā ierosinātu un izmeklēšanas stadijā esošu kriminālprocesu Nr. [REDACTED], kurā tiek izmeklēta iespējama ļaunprātīga dienesta stāvokļa izmantošana mantkārīgās interesēs, savās vai trešo personu interesēs saistībā ar Moldovas Republikas Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centru un [REDACTED] noslēgtu ātrās palīdzības automašīnu piegādi. Šim kriminālprocesam vēlāk pievienots arī kriminālprocess Nr. [REDACTED] kurā [REDACTED] bija noteikts aizdomās turamā statuss. Procesa virzītāja Lēmumā norādījusi, ka aizdomās turamā statusam saskaņā ar Moldovas Republikas normatīvajiem aktiem ir noteikts termiņš un termiņa iztecēšanas dēļ 2020. gada 16. jūlijā pieņemts lēmums par aizdomās turamā [REDACTED] izslēgšanu no izmeklēšanas krimināllietā.

Moldovas Republikas Korupcijas apkarošanas prokuratūras prokurora [REDACTED] 2020. gada 16. jūlija lēmums par personas izslēgšanu no kriminālizmeklēšanas (*tulkojums 3. sēj. 13.-16. lp.*) ir iesniegts tiesai. No šā lēmuma secināms, ka [REDACTED] kriminālprocesā bija atzīts par aizdomās turamo par Moldovas Kriminālkodeksa 243. panta trešās daļas “b” punktā paredzētā noziedzīgā nodarījuma – naudas atmazgāšanu lielos apmēros – izdarīšanu. Kriminālprocesā tikai izmeklētās [REDACTED] darbības, pārstāvēt [REDACTED] intereses, noslēdzot līgumu Nr. [REDACTED] ar Moldovas Republikas Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centru un Moldovas Republikas Mātes un bērna institūtu par [REDACTED] “B” tipa neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu iegādi par kopējo summu [REDACTED] euro, ar mērķi slēpt nelikumīgus ienākumus ar [REDACTED] kuras patiesā labuma guvējs ir [REDACTED], starpniecību. Saistībā ar minēto darījumu 2019. gada 14. februārī [REDACTED] kontā saņemti [REDACTED] euro ar maksājuma mērķi “maksājums par starpniecības pakalpojumiem ambulances automašīnu pārdošanas-iegādes darījumā saskaņā ar

valsts iepirkumu līgumu Nr. [REDACTED] no sabiedrības [REDACTED] [REDACTED] apzinoties, ka šie ir nelikumīgi ienākumi.

Iepazīstoties ar Maltas Republikas Korupcijas apkarošanas prokuratūras prokurora [REDACTED] 2020. gada 16. jūlija lēmumu par [REDACTED] kā aizdomās turamā izslēgšanu no kriminālprocesa Nr. [REDACTED] tiesa konstatē, ka lēmums pamatots ar to, ka nav konstatēts noziedzīga nodarījuma sastāvs, nevis tāpēc, ka beidzies termiņš aizdomās turamā statusam, kā to nepareizi apgalvo procesa virzītāja. Šajā lēmumā Moldovas Republikas Korupcijas apkarošanas prokuratūras prokurors ir izvērsti analizējis izmeklēšanā iegūtos pierādījumus (kas iesniegti arī procesa virzītājai starptautiskās sadarbības rezultātā) un secinājis, ka *“netika iegūts neviens pierādījums, kas varētu liecināt par minēto naudas līdzekļu nelikumīgu izcelsmi un/vai ka tas ir agrāk izdarītu noziedzīgo nodarījumu rezultāts”*, kā arī skaidrojis, ka no Moldovas Republikas Kriminālkodeksa 243. panta, kas tiek inkriminēts [REDACTED], izriet, ka *“ienākumi no nelikumīgiem līgumiem vai bez līgumu noslēgšanas vai citas nepamatotas peļņas, kas nav noziegums, nevar tikt uzskatīti par naudas atmazgāšanas nozieguma materiālo objektu”*. Lēmumā konstatēts, ka *“krimināllietas materiālos nav neviena pierādījuma, kas var liecināt par naudas līdzekļu izcelsmi no cita nozieguma izdarīšanas. Šādos apstākļos nav naudas atmazgāšanas nozieguma materiālā objekta, un, proti, naudas, kas ir aizstājama manta.”*

Procesa virzītāja tiesas sēdē norādīja, ka nav būtiskas nozīmes tam, ka [REDACTED] ir atcelts aizdomās turamā statuss Moldovas Republikas kriminālprocesā Nr. [REDACTED], jo izmeklēšana šajā kriminālprocesā turpinās. Tomēr tiesas ieskatā ir svarīgi, par kāda noziedzīga nodarījuma iespējamu izdarīšanu izmeklēšana tiek turpināta. Pirmkārt, no minētā Moldovas Republikas prokurora lēmuma ir secināms, ka [REDACTED] iespējamās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbības šajā kriminālprocesā vairs netiek izmeklētas. Otrkārt, pārējās darbības, kas tiek izmeklētas kriminālprocesā Nr. [REDACTED], ir par Moldovas Republikas Nacionālo primsslimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības centra pārkāpumiem valsts iepirkuma ietvaros, nodrošinot iespēju [REDACTED] piegādāt ātrās palīdzības automašīnas valsts iepirkumā Nr. [REDACTED]. Tas ir pavisam cits iepirkums, nevis iepirkums Nr. [REDACTED] ar ko tiek sasaistīti arestētie naudas līdzekļi [REDACTED] bankas kontā. Tiesai iesniegtajos dokumentos nav informācijas, kas apliecinātu, ka kriminālprocesā Nr. [REDACTED] tiktu izmeklētas kādas noziedzīgas darbības saistībā ar iepirkumu Nr. [REDACTED]. Tiesai nav iesniegti dokumenti, kas apliecinātu, ka Moldovas Republikā tiktu izmeklētas noziedzīgas darbības saistībā ar publisko iepirkumu Nr. [REDACTED] vai būtu pieņemts un spēkā stājies notiesājošs nolēmums, kurā būtu konstatēta šādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšana.

[14.4] Prokurors tiesas sēdē atsaucās uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5. panta otro daļu, kas paredz, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu atzīstama arī tad, ja Krimināllikumā paredzētais noziedzīgais nodarījums, kura rezultātā tieši vai netieši ir iegūti šādi līdzekļi, ticis izdarīts ārpus Latvijas Republikas teritorijas. Uzraugošais prokurors tiesas sēdē norādīja uz vairākiem apstākļiem, kas liecina, ka saistībā ar iepirkumu Nr. [REDACTED] varētu būt notikušas noziedzīgas darbības – tika pieļautas atkāpes no automašīnu piegādes termiņiem, notikušas sarunas par garantijas perioda saīsināšanu, iepirkumu, aprīkojumu, muitošanu u. tml. jautājumiem, noteikti netipiski īsi preces piegādes termiņi, [REDACTED]

iesaiste arī iepirkumā Nr. [REDAKCIJA], nodrošinot aprīkojumu neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnām u. c.

Tiesa vērs uzmanību, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5. panta otrā daļa pašreizējā redakcijā ir spēkā kopš 2019. gada 29. jūnija un redakcija, kas bija spēkā līdz 2019. gada 28. jūnijam, paredzēja, ka par noziedzīgu darbību, ar kuras rezultātā iegūtiem noziedzīgiem līdzekļiem veiktas legalizācijas darbības, tā izdarīšanas vietā jābūt paredzētai kriminālatbildībai. Atbilstoši Krimināllikuma 5. panta pirmajai daļai nodarījuma noziedzīgumu un sodāmību nosaka likums, kas bijis spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā. Arestētie naudas līdzekļi [REDAKCIJA] bankas kontā tika ieskaitīti 2019. gada 14. februārī, FID lēmums par šo naudas līdzekļu iesaldēšanu pieņemts 2019. gada 5. aprīlī, bet kriminālprocess Nr. [REDAKCIJA] uzsākts 2019. gada 26. aprīlī. Ievērojot to, ka Krimināllikuma 195. pants ir blanketā norma un šajā normā paredzētā noziedzīgā prettiesiskās darbības objektīvās puses pazīmes ir noteiktas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5. pantā (*Latvijas Republikas Senāta Krimināllietu departamenta 2021. gada 15. aprīļa lēmums lietā Nr. [REDAKCIJA] apakšpunkts*), izskatāmajā lietā piemērojama šā likuma 5. panta otrās daļas redakcija, kas bija spēkā līdz 2019. gada 28. jūnijam.

Līdz ar to tiesa nevar vērtēt un noteikt, vai Moldovas Republikā publiskajā iepirkumā Nr. [REDAKCIJA] notikušas darbības, kas būtu atzīstamas par noziedzīgām saskaņā ar Krimināllikumu, un tiesai ir jāpaļaujas uz Moldovas Republikas tiesībsargājošo iestāžu izdarītajiem secinājumiem. Turklāt, lai varētu atsaukties uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5. panta otro daļu tās pašreizējā redakcijā, procesa virzītājam un prokuroram ir jānorāda, kuram Krimināllikumā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvam atbilst citā valstī izdarītais nodarījums, un jāsniedz pierādījumi, kas ārpus saprātīgam šaubām ļauj izdarīt secinājumu par attiecīgā nodarījuma izdarīšanu.

[14.5] Prokurors tiesas sēdē atsaucās arī uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 2.¹ daļu, kas paredz, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu ir atzīstama neatkarīgi no tā, vai konstatēts, konkrēti no kura noziedzīga nodarījuma līdzekļi ir iegūti (tā saucamie *stand alone* gadījumi). Tiesa piekrīt, ka, lai konstatētu noziedzīgu iegūtu līdzekļu legalizācijas izdarīšanu, nav tik būtiski noskaidrot, no kāda noziedzīgā nodarījuma ir iegūti naudas līdzekļi, ar kuriem veiktas legalizācijas darbības. Tomēr izskatāmajā lietā informācija par Moldovas Republikā izdarītām noziedzīgām darbībām ir jāpārbauda un ir nozīmīga, jo tā tiek izmantota kā galvenais skaidrojums arestēto naudas līdzekļu noziedzīgai izcelsmei. Lietā nav nekādu pierādījumu par citiem apstākļiem, kas pamatotu [REDAKCIJA] pārskaitīto naudas līdzekļu nelikumīgu izcelsmi.

[15] Ņemot vērā iepriekš minētos secinājumus par būtiskākajiem apstākļiem un pierādījumiem, ar kuriem procesa virzītāja pamatojusi Krimināllikuma 195. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu un arestētās mantas noziedzīgo izcelsmi, tiesa atzīst, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu nav iegūti pietiekami pierādījumi, lai ārpus saprātīgām šaubām konstatētu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbības un ar iespējamības pārsvaru atzītu to, ka arestētajai mantai visticamāk ir noziedzīga izcelsme.

Prokurors tiesas sēdē atsaucās uz 126. panta 3.¹ daļu, ka kriminālprocesā iesaistītai personai, ja tā apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, ir pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību. Tomēr tas ir procesa virzītājs, kuram pirmajam ir jāiegūst pierādījumi, kas saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 124. panta sesto daļu dod pamatu atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme. Izskatāmajā lietā procesa virzītājas iegūtie pierādījumi tiesas ieskatā nav pietiekami, lai ar iespējamības pārsvaru to varētu apgalvot par arestēto mantu, tāpēc nav pamata pierādīšanas pienākuma pārņemšanai uz ar mantu saistīto personu.

[16] Kriminālprocesa likuma 630. panta otrā daļa paredz, ka gadījumā, ja tiesa atzīst, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga, tā pieņem lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Procesā virzītājas iesniegtie pierādījumi nav pietiekami, lai ārpus saprātīgām šaubām secinātu, ka darbības, kas saistītas ar [redacted] pārskaitījumu [redacted] ir atzīstamas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, kā arī ar lielu ticamības pārsvaru atzītu, ka arestētā manta ir iegūta noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rezultātā, tāpēc process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 630. panta trešajai daļai procesā par noziedzīgi iegūtu mantu tiesa izlemj arī jautājumu par mantas aresta atcelšanu tikai gadījumā, ja lēmums izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu pieņemts tādā kriminālprocesā, kas izbeigts uz personu nereabilitējoša pamata. Kriminālprocess, no kura izdalīts izskatāmais process par noziedzīgi iegūtu mantu, tāds nav, tāpēc tiesa nevar izlemt jautājumu par mantas aresta atcelšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 630. panta otro daļu, tiesa

nolēma

neatzīt arestēto mantu – naudas līdzekļus [redacted] euro apmērā, kas atrodas Igaunijas Republikā reģistrētas sabiedrības [redacted] reģistrācijas Nr. [redacted] bankas kontā Nr. [redacted], AS “[redacted]” – par noziedzīgi iegūtu un izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Lēmumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijā 10 dienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas, sūdzību vai protestu iesniedzot Ekonomisko lietu tiesā.

Tiesnese

(paraksts)

[redacted]

NORAKSTS PAREIZS

Ekonomisko lietu tiesas

tiesnese

Rīgā 2021. gada 27. augustā

[redacted]